

Umetniška gimnazija – glasbena smer
Modul B: petje – inštrument

Posodobljeni učni načrt

POZAVNA

OBVEZNI PREDMET

420 ur

Posodobljeni učni načrt

POZAVNA

Obvezni predmet (420 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

Mihael Švagan, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Člana:

Aleš Šnofl, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Albert Kolbl, prof., Umetniška gimnazija Koper

Vodja in koordinator predmetnih skupin za trobento, rog, pozavno, tubo in tolkala:

Zdravko Hribar, prof.

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Recenzenta:

izr. prof., mag. Dušan Kranjc, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Miran Šumečnik, prof., Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Lea Lehner**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.646.2(0.034.2)

ŠVAGAN, Mihael

Posodobljeni učni načrt. Pozavna [Elektronski vir] : obvezni predmet : 420 ur / [pripravili Mihael Švagan, Aleš Šnofl, Albert Kolbl]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0105-9 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Šnofl, Aleš 3. Kolbl, Albert
265651712

Posodobljeni učni načrt za predmet pozavna je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za pozavno. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet pozavna, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju inštrumentalnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	5
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	14
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	16
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	18
5.2 Medpredmetne povezave.....	19
6 MATERIALNI POGOJI	20
7 ZNANJA IZVAJALCEV	20

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet pozavna je strokovni predmet v programu umetniške gimnazije modul B, petje-inštrument.

Izvaja se v vseh letnikih programa v skupnem obsegu 420 ur. Pozavna je eden pomembnejših inštrumentov simfoničnega orkestra, pomembno vlogo ima v komorni in solistični literaturi t.i. resne glasbe, prav tako pa je prisoten tudi v drugih glasbenih zvrsteh. V evropskem glasbenem zgodovinskem razvoju je imel pomembno vlogo pri razvoju simfonične glasbe. Na ravni srednjega izobraževanja skupaj z drugimi strokovnimi predmeti vzgaja in izobražuje glasbene talente, jim omogoča pridobitev temeljnih glasbenih znanj ter nadgradnjo njihovega praktičnega in teoretičnega znanja. Pri predmetu pozavna dijaki* razširjajo estetska, intelektualna, čustvena in domišljajska obzorja ter razvijajo kritično-analitični odnos do glasbenega dela. Pri tem oblikujejo lasten odnos do glasbenega dela od začetne stopnje branja notnega zapisa do končne uresničitve. Predmet navaja dijake na samostojno delo in iskanje ustreznih rešitev v okviru tehnično-muzikalnih zahtev. Pri tem dijaki oblikujejo lasten glasbeno-predstavni svet in spoznavajo proces glasbenega ustvarjanja in poustvarjanja. Pripravljajo se za doseganje kakovostne izvedbe na področju izvedbe solističnih del in za kompetentno izvajanje komornih skladb in orkestrskih partov. Pouk pozavne predstavlja tako mnogo več kot le urjenje veščin. Neposredno vpliva na razvoj mlade osebnosti in jo vmešča v prostor in čas.

*V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu pozavna:

- usvajajo izvajalsko tehniko in izrazne značilnosti inštrumenta pozavna;
- razvijajo svojo nadarjenost in muzikalno usposobljenost;
- razvijajo svoje ustvarjalne sposobnosti;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo glasbene sposobnosti in predznanje;
- usvajajo intonacijo in ritem, spremljajo zvočna gibanja in spremljajo notni zapis;
- razumejo in z uporabo usvojijo zakonitosti glasbene teorije;
- pomijajo ritmične vzorce, zavedajo se pomena glasbenih fraz;
- ob sistematični vadbi razvijajo delovne navade in odnos do dela;
- skupaj z učiteljem usmerjajo in razvijajo lastni učni proces;
- spremljajo in presojujejo uspešnost lastnega učnega procesa;
- razvijajo odgovornost za lastno znanje;
- osveščajo / razvijajo svojo usposobljenost načrtovanja učenja;
- na nastopih predstavljajo dosežke glasbene ustvarjalnosti;
- dosejajo znanja za nadaljevanje študija in se vključujejo v orkestre in komorne skupine;
- se navajajo na estetsko doživljanje in razvijajo glasbeni okus;
- poznavajo, razumevajo in uporabljajo strokovne izraze v tujih jezikih;
- pridobivajo podatke iz različnih virov;
- vključujejo čustvovanje v sistem pomnjenja;
- navajajo se na socialnost in odnosnost pri komorni igri in v orkestru ter pri projektne delu;
- razvijajo vzajemnost in se prilagajajo za enakopravno sodelovanje;
- aktivno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih ter si pridobivajo samoiniciativnost in podjetnost;
- vključujejo se v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- udeležujejo se domačih in mednarodnih tečajev in seminarjev;
- izvajajo dela slovenskih avtorjev;
- v sistem pomnjenja vključujejo čustvovanje;
- spoznavajo in izvajajo glasbena dela slovenskih ustvarjalcev;

- razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti;
- spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- sporazumevajo se v slovenščini.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE:
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijajo tehniko dihanja, pravilno postavijo masko (kontrola pred ogledalom); - določijo nastavek, kontrolirajo brado, razvijajo sistem za oblikovanje lepega tona; - pridobivajo na razvoju tempa in kultiviranem tonu tako v vertikali kot horizontali; - razvijajo kontrolo tona in intonacije; - razvijajo kontrolo sproščene drže telesa (pred ogledalom), vse to tudi z nonpress-držo inštrumenta; - oblikujejo pravilno držo telesa in inštrumenta; - oblikujejo nastavek in vodenje tona (kvaliteta tona, tonska projekcija, vibracija ustnic, igranje na ustnik). 	<ul style="list-style-type: none"> - M. Schlossberg, Tehnične vaje; - C. Colins, Flexibilities; - B. Slokar, Daily Drills; - B. Slokar, Warm-ups & Technical Routines; - durove in molove lestvice z akordi (5/3, D7, zm7) v polovinkah in četrtnkah v zmernem tempu. <p>Priporočljiva je igra dvojnih not v primi, tako se dijaku postopoma izboljšuje attacca.</p>

3.1.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igrajo etude, ki so primerne njihovem znanju; - v osnovnem glasovnem registru usvajajo bistvene prvine glasbenega izraza, igranja fraze in dinamike, obenem pa na praktičnem primeru tako tudi preverijo uspešnost svojega dela pri postavljanju tehničnih temeljev igranja (dihanje, nastavek, delo z jezikom). 	<ul style="list-style-type: none"> - R. Müller, Tehnične vaje, I. del; - A. Lafosse, Méthode Complete 1. del; - O. Blume, 12 etudes; - A. Slama, 50 Etuden; - D. Uber, Intermediate studies for trombone; - G. Concone, Studies for Trombone, Book 1;

	<ul style="list-style-type: none"> - M. Bordogni, Melodius Etudes for Trombone (1–10 vaje); - C. Kopprasch, 60 etuden; - F. Vobaron, Etudes. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - M. Bordogni, Melodius Études for BassTrombone; - A. Bachmann/B. Slokar, Schule für Bassposaune; - E. Vobaron, Technische Etuden für Bassposaune.
--	---

3.1.3 Sonate in sonatine (ter ostale renesančne in baročne skladbe)	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igrajo baročne sonate, kar je pomembno tako razvoja dijakovega dojemanja glasbe kot tudi zaradi pretvarjanja muzikalnih, tehničnih in izraznih prvin v dejansko glasbeno poustvarjanje; - popravljajo ali na novo postavljajo temeljne osnove igranja, izberejo tisto sonato, ki jo s stopnjo doseženega znanja zmorejo, pri ostalih pa je priporočljivo predelati vsaj eno sonato ali drugo skladbo iz tega obdobja; - spoznavajo različne ključe in glasovne postavitve. 	<ul style="list-style-type: none"> - J. B. Loeillet, Sonata v As-duru; - J. E. Gagliard, 6 sonat (tudi baspozavna); - G. B. Pergolesi, Aria; - G. P. Telemann, Con Motto; - L. Cherubini, Pesem; - J. S. Bach, Aria; - G. F. Händel, March Scipio (Solo album volume 1, EMR 902). <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - G. Frescobaldi, Canzone 1–8 (po izbiri); - E. Gagliard: Sonatas (primerne za baspozavno).

3.1.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvajajo koncerte ki so tehnično manj zahtevni, kar jim omogoča podrobno obravnavo in usvajanje slogovnih, izraznih in poustvarjalnih prvin; - izvajajo tudi druge koncerte, če učitelj meni da bodo bolj primerni za dijakovo trenutno sposobnost. 	<p>VSEBINE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - J. Nowakowsky, Concertino; - L. Ostransky, Concerto Miniature. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - E. Sachse, Concertino for Basstrombone.

3.1.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

Dijaki:

- pri spoznavanju literature glasbene romantike, XX. stoletja in sodobnosti se povezujejo z znanji, pridobljenimi pri delu s tehničnimi metodami in etudami;
- izvajajo skladbe izrazito melodičnega značaja, ki se jim dodajajo harmonične in slogovne značilnosti obdobja;
- spoznavajo, naj bo kakovost poustvarjanja prvo in glavno vodilo.

- R. Clerisse, Prière;
- P. Gabaye, Complainte;
- F. Mendelssohn, Pesem;
- A. Dewanger, Humoreska;
- F. Chopin, Preludij;
- V. Šramek, Suita;
- J. Francl, Mala suita;
- W. Mühlfeld, Romanza;
- P. M. Dubois, Cortège;
- R. Clèrisse, Thème de Concours;
- L. van Beethoven, Adeleide;
- A. Jørgensen, Romanca, op. 21;
- J. Gardner, Romanca (for James Edwards).

Basovska pozavna:

- A. Čerepnin, Andante op. 63;
- F. Liszt, Hossanah;
- D. Armitage, Way Down Blues.

3.1.6 Skladbe slovenskih skladateljev

Dijaki:

- pregledajo in predelajo vsaj eno skladbo slovenskega skladatelja.

- I. Štuhec, Vesela skladbica;
- F. Jelinčič, Elegija;
- Album slovenskih skladb za trobila Zveze primorskih glasbenih šol.

Basovska pozavna:

- R. Kamplet, Muzomanija I.

Opomba: poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge vsebine.

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine

Dijaki:

- nadgrajujejo pridobljena znanja ter širijo svoje tehnične in muzikalne zmogljivosti;
- nadaljujejo in poglobljajo tehnična in muzikalna dela;
- izvajajo posebne vaje za razvijanje hitrosti igre (sinhronizacija giba desne roke in nastavka);
- spoznavajo igro v različnih ključih;
- razvijajo dinamiko, agogiko in fraziranje;

- durove in in molove lestvice v več ritmičnih in artikulacijskih načinih, terce, kvarte, kvinte;
- vaje za širjenje in utrjevanje zvočnega obsega;
- M. Schlossberg, Tehnične vaje;
- C. Colins, Flexibilities;
- B. Slokar, Daily Drills;
- B. Slokar, Warm-ups & Technical Routines.

<ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo namen interpretacije (stilna, karakterna); - uvajajo tehnične prvine pri igranju nizkega registra na baspozavni (npr. hitrejši tempo pri lestvicah) ob upoštevanju pomembnosti kvalitete tona, artikulacije in intonacije. 	
--	--

3.2.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadaljujejo s vokalizami Conconeja in jih načeloma predelajo do konca; - tako kot pri Conconeju kot tudi pri ostalih izbranih zbirkah etud progresivno z vsako novo ob zahtevanih melodičnih in izraznih prvinah večajo tehnične zahteve, kar sovпада z delom pri metodah; - izvajajo kombinirane melodične (Concone, Bordogni) in tehnične etude (Kopprasch, Müller, Vobaron, Blume, Lafosse ...) in tako kombinirajo nemško in francosko šolo; - predelajo toliko kot zmorejo na najvišji kakovostni ravni, pomembnejša je kvaliteta izdelanih etud, kakor število predelane snovi. 	<ul style="list-style-type: none"> - R. Müller, Tehnične vaje I. , II., in III. Del; - A. Lafosse, Methode Complete I. del (nadaljevanje); - C. Blume, I. in II. del; - F. Vobaron, Etudes; - R. Müller, šola za pozavno III. del (tenorski ključ); - M. Bordogni, Melodične etude (nadaljevanje); - G. Concone, Melodical Studies 1. in 2. del. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - M. Bordogni, Melodius Etudes for Bass Trombone; - A. Bachmann/B. Slokar, Schule fuer Bassposaune; - E. Vobaron, Technische etuden fuer Bassposaune.

3.2.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predelajo vsaj eno od Galliardovih sonat; - so z razvojem in umetniško rastjo mladega trobilca pripravljeni, da se lotijo tehnično in izrazno zahtevnejših del. 	<ul style="list-style-type: none"> - J. E. Galliard, Six Sonatas (ena po izbiri); - J. B. Loeillet, Sonata v As-duru; - G. Cirri, Sonata 2 in 3. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - G. Frescobaldi, Canzoni; - G. F. Telemann, Sonata v f-molu.

3.2.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvajajo predlagane vsebine, ki so po tehničnih zahtevah skladne s tem kar se vadi; - skladbe praviloma izvajajo na pamet. 	<ul style="list-style-type: none"> - E. Sachse, Concertino; - E. Reiche, Concertino; - J. Nowakowsky, Concertino.

	Basovska pozavna: <ul style="list-style-type: none"> - E. Sachse, Concertino für Bassposaune; - A. Lebedew, Concerto in One Movement.
--	---

3.2.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> - predelajo vsaj eno skladbo pisano v obliki teme z variacijami iz obdobja romantike, 20. stoletja ali sodobnosti; - stremijo k čimboljšem razločevanju glasbenega značaja posamičnih delov, obenem pa naj dosegajo najvišjo možno raven izvedbene in poustvarjalne perfekcije; - vse skladbe pod rubriko "Baspozavna" igrajo v verziji za baspozavno. 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Jørgensen A, Romanza; - L. van Beethoven, Adeleide; - P. M. Dubois, Cortege; - F. Lamy, Choral Varie; - G. Tartini, Andante Cantabile; - F. Schubert, Adagio; - L. van Beethoven, Seven Variations; - E. Hlobil, Canto Emozionante; - A. Dewanger, Humoresque. Basovska pozavna: <ul style="list-style-type: none"> - G. Tibor, Introduzione, Thema et Variationes; - L. Bernstein, Waltz for Mippy III; - A. Guilmant, Concertpiece (for basstrombone). - Druge skladbe po izbiri glede na sposobnost ;

3.2.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo sodobnejše stile glasbe in približevanje slovenskim izrazom v glasbi. 	<ul style="list-style-type: none"> - I. Štuhec, Scherzino; - F. Jelinčič, Elegija. Basovska pozavna: <ul style="list-style-type: none"> - R. Kamplet, Muzomanija II.

Opomba: poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge vsebine.

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> - se soočajo s še bolj zahtevni tehničnimi izzivi (zvokovno izenačen obseg, razvitost tehničnega dela); - stopnjujejo hitrost gibanja durove in molove lestvice z akordi (3 D zm) v 	<ul style="list-style-type: none"> - M. Schlossberg, Tehnične vaje; - C. Colins, Flexibilities; - B. Slokar, Daily Drills; - B. Slokar, Warm-ups & Tehnical Routines;

<p>šestnajstinkah v hitrem tempu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - izvajajo kromatično lestvico (v šestnajstinkah); - uporabljajo različne ključe; - nadaljujejo dinamične in agogične diferenciacije in fraziranje; - obravnavajo ciklične oblike; - izvajajo igro z lista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lestvice dur-mol funkcijsko razložene z razloženimi trozvoki in septakordi (D7in zm7) v osminkah-terce, kvarte in kvinte, kromatično razložene durove lestvice.
---	---

3.3.2 Etude	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadaljujejo s poglobljanjem tehničnega in muzikalnega dela, dosegajo večjo občutljivost in razločnost v dinamiki, agogiki in fraziranju ter bolje razumevajo slog in značaj glasbe. 	<ul style="list-style-type: none"> - R. Müller, Tehnične vaje, I. , II., III. del; - A. Lafosse, Methode Complete, I. del (nadaljevanje); - C. Blume, Etudes, 2. del; - F. Vobaron, Etudes; - R. Müller, Šola za pozavno, 3. del (tenorski ključ); - M. Bordogni, Melodične etude (nadaljevanje); - G. Concone, Melodical Studies 2. del. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - M. Bordogni, Melodous Etudes for BassTrombone; - E. Vobaron, Technische Etuden für Bassposaune.

3.3.3 Sonate in sonatine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo glasbo in slog baroka, dinamiko, agogiko in fraziranje; - skladbe praviloma izvajajo na pamet. 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Vivaldi, 6. Sonat; - J. B. Loeillett, Sonata v g-molu; - G. Ph. Telemann, Sonata v f-molu; - B. Marcello, Sonata št. 3. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - C. Cirri, Sonata št. 1.

3.3.4 Koncerti in koncertini	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo glasbeni slog romantike; - natančno obravnavajo ritmično in agogično igranje, dinamiko in fraziranje; - skladbe praviloma izvajajo na pamet. 	<ul style="list-style-type: none"> - F. Graffe, Koncert za pozavno v B-duru; - N. R. Korsakov, Koncert.

	<p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - F. Graffe, Koncert za basovsko pozavno; - A. Lebedew, Concerto in one movement.
--	---

3.3.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo izbor zelo bogate zakladnice sodobne evropske in ameriške literature, ki je nastala v zadnjem stoletju; - vse skladbe za basovsko pozavno se igrajo v verziji za baspozavno. 	<ul style="list-style-type: none"> - A. Prior, Blue Bells of Scotland; - C. M. Weber, Romanza; - C. Saint-Sëns, Kavatina; - K. Odak, Impromptu; - W. Mulfeld, Koncertna skladba; - J. S. Alschausky, Serenada; - J. Demersmann, Kavatina; - R. Boutry, Choral Varié; - J. Demersman, Introduction et Polonaise; - I. Loudova, Balada antica; - E. Hradecky, Slunečni rag. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - J. Koetsier, Allegro maestoso; - R. Boutry, Tubaroque; - A. Guillmant, Concertpièce;

3.3.6 Skladbe slovenskih skladateljev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo in usvajajo originalna glasbena dela pisana za glasbila ter izobraževalno stopnjo, ki jih obravnava učni načrt. 	<ul style="list-style-type: none"> - I. Štuhec, Grotoske; - S. Vremšak, Arija z recitativoma; - M. Reichenberg, Puzzle. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - R. Kamplet: Muzomanija III.

Opomba: poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge vsebine.

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokončujejo delo na metodah; - se srečujejo z zahtevnejšimi vajami, ki so produkt vsega pridobljenega znanja; utrjujejo in poglobljajo vse že obravnavane tehnične in muzikalne prvine; 	<ul style="list-style-type: none"> - M. Schlossberg, Tehnične vaje; - C. Colins, Flexibilities; - B. Slokar, Daily Drills; - B. Slokar, Warm-ups & Technical Routines;

<ul style="list-style-type: none"> - na poglobljeni interpretaciji igrajo skladbe, navajajo se na samostojnost pri izvedbi koncerta in drugih vrst ter spoznavanju sodobnih skladb slovenskih in tujih skladateljev. 	<ul style="list-style-type: none"> - Funkcijsko razložene durove in molove lestvice z razloženimi kvintakordi in septakordi (D7, zm7); v osminkah terce, kvarte in kvinte; kromatično razložene durove lestvice.
---	---

3.4.2 Etude

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pri vsem obilju tehničnih in virtuoznih etud, ki jih nudijo zaključki metod, smiselno sledijo istim glasbenim in pedagoškim ciljem; - dosegaajo večje občutljivosti in razločnosti v dinamiki, agogiki in fraziranju; - kažejo večje razumevanje sloga in značaja izvedbe glasbenega dela. 	<ul style="list-style-type: none"> - R. Kopprasch, 60 etud, 2. del (od 34 do 62); - R. Müller, Tehnične vaje, 2. in 3. del (v vseh lestvicah); - A. Lafosse, Methode Complete, 2. del; - M. Bordogni, Melodične etude; - Različne "prima vista" metode (Porret, Lafosse). <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - M. Bordogni, Melodious Etudes; - D. Stefanowsky, Technical Etudes.
---	---

3.4.3 Sonate in sonatine

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznanjajo z izborom sonat in sonatin z značilnim neoklasizmom 20. in 21. stoletja; - se srečajo z izborom del abstraktnega značaja, ki ob izvrstni telesni vzdržljivosti zahtevajo tudi izvrstno duhovno pripravljenost in večji poustvarjalni napor in so nalašč za izpit, ob koncu srednjega glasbenega šolanja. 	<ul style="list-style-type: none"> - B. Marcello, Sonata v a-molu; - B. Grkovič, Sonatina; - S. Šulek, Sonata; - A. Besozzi, Sonate v B-duru; - A. Vivaldi, Sonate. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - G. F. Telemann, Sonata v f-molu (spodnja oktava); - C. Cirri, Sonate.
--	--

3.4.4 Koncerti in koncertini

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usvojijo enega od predlaganih koncertov. 	<ul style="list-style-type: none"> - N. R. Korsakov, Koncert; - F. David, Concert. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - F. Graffe, Concertino; - A. Lebedew, Concert in one movement;
---	--

3.4.5 Skladbe 19., 20. in 21. stoletja

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usvojijo eno skladbo izrazito virtuoznega značaja; 	<ul style="list-style-type: none"> - F. A. Guilman, Morceau Symphonique;
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - usvojijo vsaj po eno sodobno delo iz svetovnega repertoarja. 	<ul style="list-style-type: none"> - C. Saint-Sëns, Cavatine; - C. M. von Weber, Romanca; - R. Bauty, Choral Varié; - D. Dondorme, Cantabile et caprice; - G. F. Händel, Gigue; - V. Gržinič, Preludij; - F. Hidas, Fantasia; - J. G. Mortimer, Prelude and Dance. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - B. Dvarionas, Thema und Variationen; - F. Hidas, Meditation for solo Basstrombone; - E. Bozza, Prelude et Allegro; - H. Tomasi, Être ou ne pas être.
--	---

3.4.6 Skladbe slovenskih avtorjev	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se spoznavajo tako z novoklasiističnim, zmerno modernističnim in postmodernističnim glasbenim izrazom. 	<ul style="list-style-type: none"> - R. Kamplet, Lov; - V. Lovec, Recitativ in arija. <p>Basovska pozavna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - R. Kamplet, Ni polka; - I. Krivokapič, Rapsodija.

Opomba: poleg navedenih vsebin se za doseganje ciljev lahko uporabljajo tudi druge vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja inštrumenta in muziciranja, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja inštrumenta, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajanega programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja inštrumenta, pri čemer sta tehnika in izraznost muziciranja omejeni in je mogoče ugotoviti težave v doseganju kakovostnega tona oz. zvoka. Kljub temu da se pojavljajo

napake v notah, ritmu, slogu in je mnogo v partituri predpisanih glasbenih oznak spregledanih ali ne popolnoma pravilno izvedenih, da sta omejeni interpretacija in muzikalna izvedba ter je morda malo lažji tudi sam glasbeni program, pa dijakova duševna in telesna vzdržljivost še vedno izkazuje sprejemljivo izvedbo celotnega programa, zahtevano ustrezno razvito tehniko ter še sprejemljivo razumevanje in izvajanje glasbe.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih. V vseh letnikih dijaki vsaj eno skladbo izvajajo na pamet.

1. letnik – letni izpit

- durova in harmonična molovska lestvica, igrana v gibanju četrtnik, najmanj v obsegu oktave in pol;
- durov in molov trizvok z obrati ter dominantni in zmanjšani četverozvok v gibanju četrtnik;
- najmanj dva kontrastna stavka iz baročne suite ali sonate, izbor iz poglavja 3.1.3;
- melodična etuda (Concone ali Bordogni);
- tehnična etuda (Müller, Koprasch, Slama, Vobaron –basovska pozavna).

2. letnik – letni izpit

- durova in vse tri molove lestvice, igrane v gibanju četrtnik najmanj v obsegu dveh oktav;
- durov in molov kvintakord z obrati in dominantni in zmanjšani septakord z obrati v gibanju četrtnik;
- sodobna skladba (XX. ali XXI. st. v celoti), izbor iz poglavja 3,2.5;
- slovenska skladba, izbor iz poglavja 3.2.6;
- Conconejeva ali Bordognijeva melodična etuda in tehnična etuda iz zbirk (R. Muller, E. Vobaron ali Koprasch).

3. letnik – letni izpit

- durova in vse tri molovske lestvice, igrane v gibanju osmink najmanj v obsegu dveh oktav;
- durov in molov kvintakordov z obrati ter dominantni in zmanjšani septakord z

- obrati v gibanju osmink v obsegu dveh oktav;**
- **koncert ali concertino, izbor iz poglavja 3.3.4;**
- **slovenska skladba ali skladba svetovnega sporeda iz XX. ali XXI. stoletja na pamet, izbor iz poglavja 3.3.5 ali 3.3.6;**
- **eno Koprascheva (ali Vobaron oz. Müller, 3. del) tehnična etuda, izbor iz poglavja 3.2.2 in ena Bordognijeva vokaliza.**

4. letnik – letni izpit

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta Glasba, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

- **lestvični način (durovska in molovska) v virtuozni postavitvi z različnimi artikulacijami (R. Müller – Tehnične študije 2. del);**
- **sonata ali večstavčni koncert iz obdobja XX. ali XIX. stoletja na pamet, izbor iz poglavja 3.4.3 ali 3.4.4;**
- **slovensko delo, izbor iz poglavja 3.4.6;**
- **sodobno delo iz svetovne literature, ki vsebuje sodobni zvočni izraz.**

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učni načrt nadgrajuje poznavanje glasbe, ki se v praksi lahko udejanji s skrbno in gospodarno načrtovanimi in izpeljanimi učnimi urami. Učitelj avtonomno oblikuje posamezne učne sklope tako, da smiselno povezuje posamezne glasbene dejavnosti z operativno-procesnimi razvojnimi cilji in vsebinami. Zaporedje in globino vsebin ter metode in oblike dela učitelj prilagaja glede na potrebe, zmožnosti in pričakovanja dijakov.

Učni načrt ne nakazuje zaporedja tematskih sklopov, pač pa so to izhodišča, ki učitelju omogočajo različne vsebinske pristope. Glasba se posluša, izvaja in ustvarja v različnih kombinacijah predlaganih vsebinskih sklopov. Omenjene dejavnosti pa so temelji, s katerih izpeljujemo oz. obravnavamo informativne vsebine. Pristop zahteva glasbeno komunikacijo, ki preprečuje verbalne razlage glasbenih zakonitosti in zgodovinskih dejstev. Učitelj naj uporablja dejavne oblike in metode dela.

Ustvarjalnost je nepogrešljiva dejavnost sleherne umetnosti. V šolski praksi jo spodbujamo

z oblikovanjem novih glasbenih vsebin na inštrumentalnem področju. Dijakovo ustvarjalnost spodbujamo z izražanjem doživetij in zaznav v glasbi in ob njej ter z drugimi mediji (literarno, likovno in gibalno-plesno).

Temeljna naloga, ki jo morajo učitelji izpolniti, je razvijanje glasbenega čuta pri dijakih in ustvarjanje potrebe po muziciranju. Ob sistematični vadbi naj dijaki razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost in samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela.

Tako dosežena spoznanja in glasbena znanja morajo postati pomemben del splošne kulture vsakega dijaka.

Zaradi individualnega pristopa k dijaku ter zaradi upoštevanja njegovih fizičnih, psihičnih in glasbenih dispozicij naj učni načrt za pedagoga ne pomeni neke toge obveznosti, temveč naj s sistematično razvrščenim gradivom nakaže posamezne težavnostne stopnje, ki učitelju služijo za orientacijo in pomoč pri razvoju mladega glasbenika.

Nekaj krajših, a pomembnih napotkov k delovnemu načrtu za pozavno:

- Prvi letnik glasbenega izobraževanja na srednji stopnji je odločilno obdobje v izobraževanju mladega pozavnista. To je čas postavljanja zdravih temeljev igranja za vse življenje, nemalokrat pa tudi odpravljanja predhodnih napak v igranju. Predlagane vsebine in literatura sta zato vodilo, ki se morata seveda prilagoditi posebnosti dijaka z vso težo predhodnega izobraževanja, ki jo je prinesel s seboj;
- Knjižica trobilne pedagogike premore kar nekaj izjemnih naslovov, ki progresivno, metodično in celovito vodijo mladega pozavnista na poti njegovega izobraževanja. V učnem načrtu so omenjene metode katere so se skozi leta izkazale za nepogrešljive pripomočke pri razvoju dobrih pozavnistov. V tehničnih prvinah in tudi pri etudah, se naj upoštevajo različne metode, saj se med seboj dopolnjujejo (recimo francoska in nemška šola);
- Priporočeno je kombinirati melodične (Concone, Bordogni) in tehnične etude (Kopprasch, Müller, Lafosse), ter prav tako kombinirati nemško in francosko šolo. Dijak naj predela toliko etud kot jih zmore na najvišji kakovostni ravni.
- Pomembnejša je kakovost izdelanih etud kakor kvantiteta.
- Etude A. Lafosse-a in R. Müllerja se delajo skozi vsa štiri leta;

- Pri pouku basovske pozavne lahko uporabimo tudi šolo R. Müllerja, le da določene pasaže oktaviramo oktavo nižje. Tukaj naj se upošteva dijakova sposobnost in prožnost. Za druge etude glej odsek basovsko pozavno.
- Ker je pozavna kot inštrument obstajala že v obdobju renesanse, izvajamo tudi zgodnjejša dela (Frescobaldi, Gabrieli, Praetorius, Pergolesi, ...) čeprav mogoče oblikovno ne spadajo v skupino sonat in sonatin.
- E. Sachse Concert za basovsko pozavno je temeljno delo literature za basovsko pozavno (obvezna skladba na avdicijah), zato se priporoča ponovitev in poglobitev v višjem letniku.
- Navedena literatura je le pokazatelj, kje in kaj naj se izbira, seveda je knjižica ustreznega gradiva zajetna in kar kliče k odkrivanju.
- Vedno velja, da se vse skladbe pod rubriko basovska pozavna igrajo v verziji za basovsko pozavno.
- Učitelje tudi pozivamo, da sodelujejo z domačimi glasbenimi ustvarjalci in prispevajo k bogatitvi knjižnice izvirnih del.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertnih prireditev, ki predstavljajo pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih sam pouk ne more dati; dijak na ta način spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti profesionalnega dela svojega področja tudi iz praktičnih, organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremljanja razvoj in napredek dijaka, preverja dijakovo moč dojetanja, raven znanja in njegove zmožnosti, pa tudi sporoča dijakom povratne informacije o njihovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in

morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznih dijakov; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt dijakovega nadaljnega dela, dajemo jasnejše napotke za plodovitejše vadenje oziroma učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka;
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo timsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje kriterijev.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka se dijakovo znanje ocenjuje z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjuje se tehnično obvladovanje inštrumenta, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Namen interdisciplinarnega povezovanja med bolj ali manj sorodnimi predmeti je močnejša vez ter vzajemno učinkovanje in prenosljivost znanja, s čimer gradimo pogoje za večjo ustvarjalnost, podjetnost in boljšo didaktično učinkovitost na vseh vpletenih predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje tudi samostojnejšo osebnost, ki se lažje spopada z različnimi izzivi v stroki in v življenju. Zmožnost povezovanja različnih znanj, uvidov in spretnosti pa hkrati prispeva k večji kulturni in etični zavesti ter osebnostni trdnosti posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij v učno-vzgojnih dejavnostih, vzajemno načrtovanje skupne ali sočasnejše obravnave sorodnih vsebin in podobno. Učitelj se povezuje z drugimi strokovnimi člani pedagoškega aktiva, sodeluje pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

Dijaki se medpredmetno ustvarjalno povezujejo z drugimi glasbeniki na več načinov: pri komorni igri, v vokalnih-inštrumentalno sestavih, pri igranju v različnih orkestrih, pri korepeticijah ipd. Svoja teoretska znanja pridobljena pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine pa lahko uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšega razumevanja in posledično tudi bolj kakovostne izvedbe skladb. Ob razločevanju in pronicanju v slogovne posebnosti npr. baroka, klasike, romantike ipd. pa si dijaki ustvarjajo močnejši osebni uvid v značaj, vsebino in posebnosti določenega zgodovinskega obdobja slovenske in evropske zgodovine.

Obstajajo tudi druge medpredmetne povezave, ki so bolj splošne narave, o čemer govorijo številne specifične mednarodne študije in raziskave.

6 MATERIALNI POGOJI

Cilji vzgojno-izobraževalnega procesa pozavne terjajo za svoje uresničevanje primerno veliko, zračno, akustično ter zvočno izolirano učilnico. Opremljena mora biti z dobro uglašnim klavirjem ali pianinom, metronomom, avtomatičnim uglaševalcem, ogledalom in sredstvi za reprodukcijo zvočnih posnetkov.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

izvajalec	znanja
učitelj	pozavna
korepetitor	klavir